

עידן

דעת
אלקן אביך
ועבדו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קי"ד - פרשת בשלח - שנת תשפ"ג

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא - פרק ל"ז
שיעור ע"א - ב' (פרשת אמור תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

ונחני
בדרך עולם:
להעולם הזה יש
סוף וגם תכלית

עמוד ה'

על כל
הארץ
כבודך:
קיום תורה
ומצוות
בשלימות
גורמת גילוי
אלוקות
בתחתונים

- א. לשבת יצרה: שלימות הבריאה ע"י העסק ביישוב העולם ע"פ תורה**
שני חלקים בעבודתו יתברך - תורה ומצוות, כנגד שבט יששכר וזבולון | השי"ת רוצה ביישוב העולם ע"פ חוקי התורה, היפך דעת היצר הרע שדרך התורה היא לפרוש מעולם הזה | מצות יישוב ארץ ישראל מגלה שכל הבריאה משתייכת להקב"ה ומתנהלת ע"פ גדרי התורה | חג השבועות מכונה 'יום הביכורים' - ע"ש עיקר הכוונה העליונה להוריד שכונה בתחתונים | הכוונה הרצויה במסחר - למלא את רצון הקב"ה, ועל ידי זה מתעלים הניצוצות הק' ונכללים בקדושה
- ב. ושרי ביששכר: על בעלי המסחר להתבטל אל התלמידי חכמים**
המשכת השכינה בתחתונים כראוי ע"י זבולון היא רק מכה זכות התורה של יששכר | ולכן צריכים בעלי העסק להתבטל אל לומדי התורה | חודש סיון הוא כנגד שבט זבולון, ומזלו 'תאומים' - לרמז על החיבור בין שני השבטים
- ג. זבולון בצאתך ויששכר באוהליך: לומדי התורה והעוסקים בפרנסה תלויים זה בזה**
גדרו של 'שותפות' - שכל אחד פועל גם בעבור זולתו | על העוסקים בתורה להמשיך קדושה לאלו שיוצאים למסחר | ע"י שהלומדי תורה לא משלימים עצמם כפי שצריך - גם הבעה"ב אינם מתנהגים כראוי | גם היוצאים למסחר יכולים לגרום ירידה לתלמידי חכמים

א.

לשבת יצרה: שלימות הבריאה ע"י העסק ביישוב העולם ע"פ תורה

שיתיישב העולם ע"י עם ישראל העושים רצונו יתברך, יתגלה שלא רק חלקי הרוחניות והשמיימיות שבעולם שייכים לעבודת הקב"ה, אלא גם כל ההצלחה בענייני העוה"ז הגשמי והחומרי שייכים לצד הקדושה.

פיתוי היצר הרע - שאין הנהגת התורה אלא לפרושים לגמרי מהעולם הזה

כי הנה מטרת הסט"א ותחבולותיו הם לפתות את האדם שידמה בדעתו שהנהגת התורה וקדושת כל המעשים אינה מיועדת אלא לאלו האנשים המרוממים המובדלים לגמרי מכל הוויות וחזו דהאי עלמא, ושהאפשרות לקיים את התורה כמאמרה ניתנה רק לאלו הפרושים לגמרי מענייני עוה"ז, והינם יושבי מדברות ואוכלי המן, כמו שאמרו חז"ל (מכילתא דרשב"י טו, ד) 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן', כי רק באופן זה יכולים להתמסר לתורה כראוי. ואילו לאנשים המוניים הכפופים לחוקי הטבע ולהנהגת העולם הגשמי, אין להם שייכת לדרך התורה האמיתית.

טעם מצות יישוב ארץ ישראל - לגלות שכל הבריאה משתייכת להקב"ה, ומתנהלת ע"פ גדרי התורה

אולם דעת הקב"ה היא ההיפך מזה דוקא, ורצונו יתברך הוא לגלות שגם כל העולם הטבעי והגשמי הוא חלק מהקדושה, כי אין הבריאה מתיישבת כראוי אלא על פי חוקי התורה והלכותיה.

וזהו טעם מצות יישוב ארץ ישראל (רמב"ן במדבר לג,

יששכר שעסקו תמיד בתורה (עי' רש"י בראשית מט, יג-טו), וכמ"ש (דהי"א יב, לג) 'ומבני יששכר יודעי בינה לעתים'. ומאידך יש את אלו היוצאים החוצה למקומות שהעוה"ז הוא שם בתוקפו, ועוסקים בפרנסה ובהבאת טרף לביתם, ובוזה מיישבים את העולם הגשמי, והם כאנשי שבט זבולון שהיו עוסקים בפרקמטיא, וכמ"ש (בראשית מט, יג) 'זבולון לחוף ימים ישכון'. ועבודתם להקב"ה היא בהמשכת הקדושה אל המקומות הנמוכים של העולם הזה, להעלות מהם ניצוצות ולברר שם בירורים, עד שגם הם יתכללו באור אין סוף ב"ה.

רצון השי"ת הוא שיתיישב העולם הגשמי דוקא ע"פ חוקי התורה

והנה לפי המתבאר נמצא שעבודת שבט זבולון רבה וחשובה היא עד מאד, כיון שהם עוסקים בתכלית הכוונה העליונה של עצם הבריאה. שהרי הקב"ה ברא את העולם באופן שלא נשלם לגמרי ועדיין אינו עומד בתיקונו כראוי, וכוונתו יתברך בזה היתה שהבריאה תגמר ותתיישב ע"י האדם, וכמ"ש (ישעיה מה, יח) 'לא תהוה בראה לשבת יצרה'. ובפנימיות הדבר היינו שהרצון העליון הוא שיישוב העולם הגשמי יבוא דוקא מכה כלל ישראל המתנהגים ע"פ חוקי התורה. והטעם בזה, כי בזה

שני חלקים בעבודת השי"ת: לימוד התורה וקיום מצוות בגליון הקודם ביארנו בענין שני החלקים העיקריים של עבודת השי"ת: תלמוד תורה וקיום מצוות מעשיות, שבשורשם הם שתי הנחלות שנחלקו בהם יעקב ועשו - עולם הזה (מצוות) ועולם הבא (תורה), אך מאחר שבחר עשו בחלק הרע ונפרד מצד הקדושה, זכה יעקב לנחול את שניהם. ונתבאר שמעלת מצוות תלמוד התורה על פני פעולת המצוות, היא בכך שעל ידה זוכים להידבק בהקב"ה במדרגה נעלית כיון שאופן קיומה בא ע"י כלי ולבושי הנפש הקרובים יותר אל עצמות הנפש, וממילא הם מוככים אותה יותר. ומאידך גיסא מעלת עשיית המצוות ברמ"ח האברים החיצוניים, היא בכך שגם הגשמיות נכללת בקדושה. וכך ע"י מה שהמצוות נעשות בחפצים גשמיים וחומריים המקבלים חיותם מקליפת נוגה, גם הם מתעלים ונכללים באור א"ס ב"ה המלוכב בתורה ובמצוות, ומתהפך כל העולם הגשמי להיות מרכבה להשי"ת, שזו היא תכלית הכוונה העליונה בבריאת כל העולמות, להיות לו יתברך דירה בתחתונים.

שני חלקים אלו הם כנגד שבט יששכר ושבט זבולון והנה שני עניינים אלו בעבודת השי"ת, העסק בתורה והעלאת העולם הגשמי, נמצאים תמיד בעם ישראל. כי מצד אחד ישנם בישראל תלמידי חכמים 'יושבי אוהלים' אשר תורתם אומנותם וכל עסקם היא במלאכת הקודש, והם כמו שבט

פטרון הגליון - שבט

הרב החסיד המופלג והמפואר
מוה"ר יוסף יהודה ניסענפעלד הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

כי הנה מטרת הסט"א ותחבולותיו הם לפתות את האדם שידמה בדעתו שהנהגת התורה וקדושת כל המעשים אינה מיועדת אלא לאלו האנשים המרוממים המובדלים לגמרי מכל הוויות וחזו דהאי עלמא, ושהאפשרות לקיים את התורה כמאמרה ניתנה רק לאלו הפרושים לגמרי מענייני עוה"ז, והינם יושבי מדברות ואוכלי המן

ולאמיתת הדבר, לא רק שהתורה איננה מובדלת ומופרשת מענייני עוה"ז, אלא אדרבה היא ההארה והחיות האלוקית שיוודת גם לכל המקומות הנמוכים והירודים, ומלווה את האדם בכל דרגה ובכל מצב שהוא עומד בו כמ"ש (משלי א, ט) 'כי לויות חן הם לראשך', והיינו לומר שבכל המקומות ומצבים שאיש ישראל נמצא, בוודאי יש שם הנהגות והלכות של תורה שילמדו אותו כיצד להתנהג במצב כזה

ג), שמצינו בחז"ל (כתובות קי): שהפליגו בגודל מעלתה, עד כדי שהקילו באיסור אמירה לעכו"ם בשבת כדי להוסיף ביישוב כלל ישראל בזה (גיטין ח). ופנימיות הענין הוא ע"פ האמור. כי רצה הקב"ה שתהא מדינה גשמית בזה העולם שיש בה כל הנצרך לצורך יישוב וכו', והכל על פי הלכות וחוקי התורה. וכל הכוונה וכל 'רוח החיים' שכתובה יהיה כדי לעשות להשי"ת דירה בתחתונים. ודבר זה מתגלה בארץ ישראל, שהיא המקום העיקרי כאן למטה בעולם הגשמי ששורה בו הקב"ה באופן הכי מרומם ונישא, ובה מתגלה שגם החלק החיצוני שבבריאה הוא חלק מעבודת השי"ת (ואכמל"ב).

חג השבועות מכונה בתורה 'יום הביכורים' - ע"ש ראשית המחשבה להויד שכינה בתחתונים ובוה נבין הטעם למה שמצינו שיש קשר חזק בין חג השבועות - זמן מתן תורתנו, לענין ביכורי תבואת הארץ. כמו שהתורה מכנה חג זה בשם 'יום הביכורים', והיינו שמקריבים בו את שתי הלחם הבאים מהתבואה החדשה. וכמו כן מהחג הזה מתחילה זמן הבאת ביכורים אל בית המקדש, שטעם מצוה זו היא להודות לה' על שלימות מעלת הארץ בגידול פירותיה. וגם יסוד טעם קביעת מועד זה לפי הפשט המבואר בתורה שבכתב, הוא מפני שהוא 'חג הקציר' שבו ניכרת הברכה בתבואת הארץ. ודבר זה בא ללמדנו שכל מטרת נתינת התורה ביום חג השבועות, היא הורדת השכינה בתחתונים ויישוב העולם הגשמי על פי התורה והלכותיה, שזו התכלית בקיום התורה ומצוותיה, כאשר זוכים להשכין שכינה בעולם הגשמי, ולהעלותו להקב"ה.

עיקר הכוונה מתגלית בארץ ישראל - ועל כן חג השבועות הוא זמן שלימות תבואותיה וכיון שדבר זה מתגלה בעיקר בארץ ישראל כאמור, לכן באים שתי הלחם מתבואה שגדלה בארץ ישראל דוקא. ועל כן צריכים לפרסם אז את מעלת ארץ ישראל, שהיא המקום שבו נשלמת הכוונה העליונה, ע"י הבאת הביכורים, שהם 'ראשית' פרי האדמה, והרמוז על ראשית המחשבה והכוונה העליונה בכל הבריאה, שהיא כדי לעשות מקום יישוב אלקי בעולם הגשמי. וכמו כן אמרו (מכות יז). על הפסוק (דברים יב, יז) 'ותרומת ידך' - אלו הביכורים, הרי שמצוה זו נקראת על שם כח העשיה שבידים - בחי' 'ויהידי ידי עשו', והיינו עבודת השי"ת בעשיית ופעולת המצוות בכח הרמ"ח אברים. וכן מבואר בגמ' (קידושין לז:) שלא נתחייבו בהבאת ביכורים אלא לאחר ירושה וישיבה, דהיינו כאשר נתישבה הארץ בשלימות ונשלמה הכוונה העליונה בבריאה. וזהו נמי מה שדרשו חז"ל (בר"א, ד) את הפסוק 'בראשית' על מצוות התלויות בתבואה - ביכורים מעשרות וחלה, שכולם נקראו 'ראשית', ובזכותן נברא העולם, והיינו כי בהם ניכרת ויוצאת לפועל ראשית ותחילת מחשבתו יתברך בבריאת העולם.

פרק ל"ו

והנה מודעת זאת מאמר רז"ל, שתכלית בריאת עולם הזה הוא שנתאנה הקדוש פרוף הוא להיות לו דירה בתחתונים... והנה תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל עולמות העליונים, הואיל ולהם ירידה מאור פניו יתברך. אלא התכלית הוא עולם הזה שתחתון. שפך עלה פרוצונו יתברך, להיות נחת רוח לפניו יתברך פד אתפניא סטרא אחרא ואתהפך חשוכא לנהורא, שיאיר אור ה' אין סוף פרוף הוא במקום החשך והסטרא אחרא של כל עולם הזה בלון, פיתר שאת ויתר עו ויתרון אור מן החשך מהארתו פעולמות עליונים

במתן תורה התאחדו העליונים והתחתונים, הרוחניות והגשמיות

וזו היתה כל התכלית של מתן התורה לתחתונים, שבוה נתאחדו ונתחברו שמים וארץ, וכמבואר במדרש (שמו"ר יב, א) וז"ל: כשברא הקב"ה את העולם גור ואמר 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם' (תהלים קטו, טז), כשביקש ליתן התורה ביטל גזירה הראשונה, ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל, שנאמר (שמות יט, כ) 'ירד ה' על הר סיני', וכתבי (שם כד, א) 'ואל משה אמר עלה אל ה'', ע"כ. ונמצא שטעם נתינת התורה לישראל הוא כדי שיהא חיבור בין העליונים והתחתונים. ועל כן כינו חז"ל (תענית כז:) את מתן תורה בכינויי נישואין, כמו שזמרו 'ביום חתונתו זה מתן תורה', כי 'חתונה' היא ענין התחברות, וכן בשעת מתן תורה נתחברו שמים וארץ, והיינו שנתגלה איך הקב"ה שוכן גם בארץ כמו בשמים.

קיום התומ"צ של האבות הק' האיר רק בעולמות העליונים בלי לזכך את הגשמיות

כי אופן קיום התורה והמצוות אצל האבות הק' היה רק ברוחניות הדברים, ע"י ההתדבקות בעליונים דוקא, כי ע"י גודל מחשבתם וכוונתם המשיכו את האורות וההשגות של התרי"ג מצוות בעולמות העליונים (ראה בגליון קט). אולם לאחר מתן תורה שירד הקב"ה על הר סיני, קיום המצוות הוא רק ע"י פעולות גשמיות דוקא שהן ממשיכות את הקדושה לעוה"ז, ובכך מורידים את השכינה בתחתונים, שזו היא תכלית כל הבריאה.

התורה מלווה את האדם בכל המצבים שהוא נמצא בהם

ולאמיתת הדבר, לא רק שהתורה איננה מובדלת ומופרשת מענייני עוה"ז, אלא אדרבה היא ההארה והחיות האלוקית שיוודת גם לכל המקומות הנמוכים והירודים, ומלווה את האדם בכל דרגה ובכל מצב שהוא עומד בו כמ"ש (משלי א, ט) 'כי לויות חן הם לראשך' (ראה עירובין נד.). והיינו לומר שבכל המקומות ומצבים שאיש ישראל נמצא, בוודאי יש שם הנהגות והלכות של תורה שילמדו אותו כיצד להתנהג במצב כזה.

כגון כאשר האדם יוצא לעסוק במסחר, ישנן הלכות

משא ומתן המובאים בשולחן ערוך חושן משפט, שבהם מבוארים דיני התורה שמחויב הסוחר לנהוג בהם. וכמו כן ישנן הלכות שכירות פועלים והלכות אונאה וכדומה, שבכל אלו צריך האדם להיות קצת בקי בהם כדי לדעת איך להתנהג ע"פ רצון התורה. ואפילו באופן שאין לו בעצמו בקיאות בהם, בכל זאת עליו לידע שבכל שאלה ונידון המתעורר יש לפנות ולשאל את פי רב תלמיד חכם, לדעת מה יעשה ישראל וכל אחיהם על פיהם' (ע"פ דברי הימים שם), כי התורה מדרכת את האדם בכל פינה שהוא פונה.

הכוונה הרצויה בעסק המסחר - לעשות רצון הקב"ה שציווה על כך

וכמו כן צריך כל איש מישראל שתהיה הנהגת שכלו ודעתו על פי כוונת התורה. וכגון בענין האמור, צריך הסוחר ליכור שתכלית עסק המסחר איננה לאסוף ממון הרבה כדי להיות עשיר ומכובד וכדומה, אלא בכדי לקיים את רצונו יתברך שתפץ שיתעסקו ביישוב העולם כנ"ל, וכדי שיוכל לכלכל את בניו ובני ביתו ולגדלם לתורה וכו'. ואדם זה מקיים בכך את רצון ה' בשלמות, כי הרי עדיין אין מצב העולם ראוי לכך שנחייב כל אחד ואחד להיות מיושבי ביהמ"ד שמלאכתן נעשית ע"י אחרים, כי הרי אמרו בגמ' (ברכות לה:) הרבה עשו כר' שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידם, ולעת עתה אין דבר זה מיועד אלא ליחידי סגולה שזוכים להיות מיושבי אוהל, ואילו רוב בני האדם צריכים לצאת לחוץ ולעסוק בפרנסה, ובכך מקיימים בשלימות את רצון בוראם, כיון שיוודים למקומות הירודים והנידחים ועושים שם יישוב אלקי, ומכינים מקום להשראת השכינה בעולם הגשמי.

ע"י שיוצאים אל מקומות העכו"ם מתעלים משם הרבה ניצוצים, והם נכללים בחלק הקדושה

ואכן כאשר האדם עוסק בעניינים אלו כפי רצון השי"ת וכוונת התורה, וגם בעת שיוצא לחוץ אל מקומות הגויים הוא מקיים את ציווי הבורא ומקדש שם שמים בעולם, אזי הוא מברר בירורים גדולים ומעלה הרבה ניצוצות הק' לחלקי הקדושה, ועי"ז מתקרבים גם אומות העולם לישראל ומתגיירים. וכמו שפירשו חז"ל (ספרי שם הובא ברש"י ז"ל) במה שבידך משה רבינו ע"ה את שבט ובולון (דברים לג, יט) 'עמים הר יקראו שם יובחו וזבחי צדק', שע"י פרקמטיא של ובולון, תגרי עובדי כוכבים באים אל ארצו, והם ואמרים הואיל ונצטערנו עד כאן, נלך אל ירושלים ונראה מה יאתנה של אומה זו ומה מעשיה, והם רואים שם כל ישראל עובדים לאלוק אחד, ואמרים אין לך אומה כשרה כזו, ומתגיירים שם. הרי שעל ידי המשא ומתן באמונה ובכוונה רצויה לשם שמים כדי להמשיך השראת השכינה בעולם, מתקרבים כל חלקי הקדושה המפורזים בכל הארצות, וחוזרים ושבים לחסות תחת כנפי השכינה הק'.

ב.

ושרי ביששכר: על בעלי המסחר להתבטל אל התלמידי חכמים

המצוות. ולכן על האדם העוסק בענייני עולם הזה ובפעולת המצוות מעשיות, להתבטל אל התלמיד חכם ולקבל ממנו, כי רק עי"ז יוכל להשלים את תפקידו ועניינו לעשות לו יתברך דירה בעולם.

דרגת השלימות בזה כי אם ע"י התלמידי חכמים העוסקים באורייתא ושמים לילות כימים בעמל התורה, כי רק על ידי סגולת התורה המזככת את האדם ומקרכת אותו להקב"ה, יכול להתקיים רצון העליון ב"ה להמשיך השכינה בתחתונים ע"י

המשכת השכינה בתחתונים כראוי אינה אלא ע"י זיכוך התורה

אמנם כפי שנתבאר בגליון הקודם, הגם שהעסק בהעלאת עולם הגשמי הוא אכן תכלית הכוונה העליונה בבריאה, בכל זאת אי אפשר להגיע אל

וכמו שמצינו בחז"ל (תנחומא ויחי סי' י"א, הובא ברש"י שם ובדברים לג, יח), שעשו שבט יששכר וזבולון שותפות ביניהם, שאנשי שבט יששכר היו עוסקים בתורה כנ"ל, ואילו זבולון 'לחוף ימים ישכון' ויוצא לפרקמטיא בספינות, והוא נותן לתוך פיו של יששכר, כדי שיהיו הם לומדים ועוסקים בתורה. ונמצא ששבט זבולון היו מבטלים עצמם אל גדולי התורה של שבט יששכר, והיו משמשים אותם ותומכים בהם כדי שיוכלו לעסוק בתורה, וזו היתה עלייתם ושלמותם. והנה מכה זה זכו גם הם לתורה, כי גם אנשי שבט זבולון היו תלמידי חכמים, כמ"ש (שופטים ה, יד) 'ומזבולון מושכים משבט סופר', אלא שלא היו גדולים כל כך כמו אנשי שבט יששכר, אך בכל זאת זכו גם הם לתורה ולסייעתא דשמיא מיוחדת בלימודם אע"פ שהיו עוסקים במסחר, מכה מה שביטלו עצמם אל יששכר אחיהם. והם אכן היו מוכרחים לזכות לדרגה זו של

הצלחה בתורה, כדי שעי"ז יוכלו להצליח בעסקם ותפקידם לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

על בעלי העסק להתבטל אל לומדי התורה ולתמוך בהם

וכמו כן היא ההנהגה בכל משך הדורות בישראל, כי לעולם נמצאים אנו במצב של שותפות בין העוסקים באורייתא לבין אלו שצריכים לצאת החוצה בשביל עמל פרנסתם, שעבודתם לה' היא בעסק העלאת העולם הגשמי. ואף בזמן שאין שותפות בפועל ולא נשתתפו ה"יששכר" וה"זבולון" בהדיא, מ"מ לעולם כן הוא מצב העולם שלמעשה ישנה שותפות ביניהם, שלומדי התורה נצרכים לקבל תמיכות מן העוסקים במסחר, ורק ע"ז זה הם יכולים להתקיים ולהמשיך בלימודם ובתורתם. ואכן על הסוחרים לדעת שצריכים הם להתבטל אל התלמידי חכמים, ולתמוך בהם תמיד כדרך שעשו יששכר וזבולון, כי כל תכלית עבודתם

ג.

זבולון בצאתך ויששכר באוהליך: לומדי התורה והעוסקים בפרנסה תלויים זה בזה

טענות בעלי התורה על בעלי הממוץ והגורמים לכך
 והנה עינינו הרואות שישנם כמה וכמה לומדי תורה שמתרעמים תמיד על בעלי המסחר, וטענתם בפיהם שאינם מתנהגים כדבעי בענייני עבודת ה', ואין להם את דרגת ה"יראת שמים" שנדרשת מן האדם וכו', וכן הם מתלוננים על מה שאין הם תומכים בהם כפי הראוי והיאות להם, וממילא אין הת"ח יכולים לעסוק כראוי בתורה ותפילה. ואף שאכן לפעמים צודקים הם בטענותיהם, ובאמת היה להם להעוסקים בפרנסה להתנהג יותר כדבעי, הנה לפעמים הדבר נגרם בגלל אופן התנהגותם של הת"ח עצמם. וכדי לעמוד על שורש הדברים יש להבין את עומק הענין, ומכך נשכיל ששני הצדדים הם משפיעים זה על זה. (ושוורש דברינו בספ"ק תולדות יעקב יוסף, במקומות רבים).

גדר השותפות - שכל אחד פועל גם בעבור זולתו

כי כאמור לעולם ישנה שותפות בין אלו שזכו להיות מחובשי ביהמ"ד לבין אלו שיוצאים לפועל לפרנסתם, ותמיד הם במצב של "יששכר" ו"זבולון". וממילא כמו שמצינו בכל שותפות שישנה בין שני בני אדם, שהכוונה בזה היא ששניהם פועלים הכל ביחד, וכל הנעשה ע"י שותף אחד נוגע להשני ג"כ כאילו גם הוא עשה אותו, כיון שהשותף האחד אינו עושה שום דבר מכה עצמו גרידא, אלא בכח עצם השותפות. וכמו כן כל מה שהרוויח העסק בעמלו של אחד מהם, אינו שייך אילו בלבד, כיון שכל עשייתו ופועלותו במלאכתו אינם לעצמו לחוד, אלא בשביל עסק השותפות שביניהם, כן הדבר ממש לגבי עסק השותפות בין יששכר וזבולון האמורה.

על העוסקים בתורה להמשיך קדושה לאלו שיוצאים למסחר

כי על העוסק בתורה לדעת, שמה שזיכה אותו הבורא ית"ש ששם חלקו מיושבי ביהמ"ד, וממילא כל אופן לימודו ותפילתו יכול להיות בדרגה נעלה יותר, וביכולתו לחיות חיים רוחניים ונעלים יותר כיון שאין לו שייכות כלל אל העולם החיצון, וגם בפשטות הרי יש לו יותר זמן לעסוק בתורה

ותפקידם להוריד שכנה בתחתונים איננו נשלם אלא על ידם.

חודש סיון שניתנה בו התורה הוא כנגד שבט זבולון, ומזלו 'תאומים'

ומטעם זה חזינו שבסדר החדשים מכוון חודש סיון שניתנה בו התורה כנגד שבט זבולון, וזה מורה שתכלית נתינת התורה היא כדי להמשיך השכינה בתחתונים כאמור לעיל, והיא נעשית בעיקר ע"י אנשי שבט זבולון העוסקים במסחר ובהעלאת עולם הגשמי להקב"ה. אך מזל חודש זה הוא 'תאומים', להורות שהנהגת התורה בישראל הוא ע"י כח השותפות של שניהם יחד כמו התאומים, כי אלו שיוצאים לעסוק במסחר הינם שותפיהם של התלמידי חכמים, כי מחזיקים אותם בתמיכה שנותנים להם, ומכוחם יכולים הם לעסוק בתורה כראוי, ומאידך גיסא, בכח הלומדי תורה דוקא יכולים בעלי העסק להצליח בעניינם ובתפקידם להמשיך אלוקות בעולם התחתון.

ממנו הבעל מסחר ואין הוא מחשיב אותו להחזיק ולתמוך בו. כי אילו היה הוא עומד בדרגה הנכונה הראוי לבן תורה, להמית עצמו באהלה של תורה וכו', או בוודאי היה גם בעל העסק מכיר בזה, והיה רואה זכות לעצמו לתת לת"ח את התמיכה הראויה.

היוצאים למסחר יכולים לגרום ירידה אל התלמידי חכמים

איברא שלא על הלומדי תורה בלבד הם תלונתו, כי באמת מאידך גיסא גם הבעלי בתים שיוצאים למסחר אשמים במה שלא זכו היושבי אוהל להתעלות כראוי, שהרי אפשר לטעון גם להיפך, ולומר שהטעם שאין התלמידי חכמים עומדים במדרגתם הנכונה, הוא מפני שצד השני שבשותפות - שהם בעלי העסק - עוסקים תמיד בכל נפשם ומאודם בענייני הבלי עולם הזה ובתאוותיו הנפסדות, ודבר זה גורם ירידה גדולה לכל מצב העולם הרוחני, עד שגם מצבם של הלומדי תורה היא ירוד מאד, ואין ביכולתם להתעלות ולקנות שלימות בעבודת השי"ת ובהשגת התורה. וכן שמפני חומריות וגשמיות שכלם אינם מכירים בערך התלמידי חכמים לתמוך בהם כראוי, וממילא נצרכים הת"ח לחיות בדחקות ואין זמנם ולבם פנויים לעבודת ה' מרוממת.

כל שותף משפיע גם על השני, ולכן צריך לקיים ולהשלים את חלקו בעבודה

כי כאמור שני חלקי עבודה אלו - לימוד התורה והעלאת עולם הגשמי - פועלים עבודתם ביחד באופן של שותפות, וממילא כל אחד משני הצדדים הללו פועל ומשפיע על זולתו ג"כ, וכאשר אחד מהם אינו מתנהג באופן היאות ואין הוא פועל עבודתו כראוי, אזי נמשך מזה ירידה ונפילה גם לשותף השני, וזה גורם שאין בידו להשלים עצמו במה שצריך ולהתעלות אל המדרגה העליונה שעליו להגיע אליה. ולכן על כל אחד מהשותפים לדעת שהאחריות מוטל עליו לשמור את חלקו בשותפות - כפי שניתן לו משמים והנחילו הרצון העליון ב"ה, וצריך לעבוד את עבודתו לה' כראוי וכנכון לו, וע"כ כך - בכח שניהם - ייגמרו בשלימות רצונו וכוונתו יתברך בתחילת היצירה.

הנה חזינו שבסדר החדשים מכוון חודש סיון שניתנה בו התורה כנגד שבט זבולון, וזה מורה שתכלית נתינת התורה היא כדי להמשיך השכינה בתחתונים, והיא נעשית בעיקר ע"י אנשי שבט זבולון העוסקים במסחר ובהעלאת עולם הגשמי להקב"ה. אך מזל חודש זה הוא 'תאומים', להורות שהנהגת התורה בישראל הוא ע"י כח השותפות של שניהם יחד כמו התאומים

~

שני חלקי עבודה אלו - לימוד התורה והעלאת עולם הגשמי - פועלים עבודתם ביחד באופן של שותפות, וממילא כל אחד משני הצדדים הללו פועל ומשפיע על זולתו ג"כ, וכאשר אחד מהם אינו מתנהג באופן היאות ואין הוא פועל עבודתו כראוי, אזי נמשך מזה ירידה ונפילה גם לשותף השני, וזה גורם שאין בידו להשלים עצמו במה שצריך ולהתעלות אל המדרגה העליונה שעליו להגיע אליה

א.

יציאת מצרים בבחי' אור המאיר את החושך

ויהי בשלה פרעה את העם (י"ג ט).

אמר הכתוב (תהלים ק"ו ט) **יושבי חושך וצלמות אסירי עני וברול**, ונראה בלשון הכתוב כי בית האסורים נחשב מקום החושך ואפילה. ואם כן נמצא כי **יציאה מבית האסורים**, היא יציאה מחושך לאור. ולפי זה נגדיר את היציאה מגלות מצרים שהיתה בית האסורים גדול, כענין של יציאה מחושך לאור, וכן אומרים בליל הסדר הוציאת מעבדות לחירות וכו' מאפילה לאור גדול (פסחים קט"ז).

והענין הוא, כי עיקר מה שבית האסורים מגביל את האסור בו, הוא בזה שאינו יכול ללכת אל כל מקום שלבו חפץ. שהרי יכול להיות שיתנו לזה האדם את כל מה שירצה, ועדיין יהיה נחשב לגמרי כאסור בבית האסורים, לפי שאינו יכול לצאת וללכת משם. והנה הליכה נכונה מקושרת לענין האור, כמו שכתוב (משלי ד ט) ואורה צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום, ועל הפסם נאמר (שם ט"ו ט) דרך רשעים כאפלה, וכן הוא אומר (קהלת ג ט) והכסיל בחושך הולך. ואם כן מי שנמצא בבית האסורים שאין לו את כח ההליכה, היינו שסגרנו אותו במקום החושך שאין בו הליכה.

ולכן התחילה יציאת מצרים בפרשת 'וארא', אשר הוא בני 'אור' עה"כ. ויש בפרשת וארא קמ"א פסוקים, אשר יחד עם שם הפרשה 'וארא' הוא בני 'השך' עה"כ, כי שלימות האור הוא דוקא כאשר הוא נכנס במקום החושך ומאיר אותו. ונמצא כי ההבדל בגי' בין 'אור' ל'השך' הוא קמ"א, והוא בגי' 'כסיל' עה"כ. כי ענין הכסיל הוא מי שאין לו את 'אור' החכמה, ולכן הוא 'כסיל בחושך הולך' כנ"ל. והאור של יציאת מצרים נכנס אף למקום הכסיל, ונהפך החושך לאור גדול. כמו שכתוב בוי"ק (ח"ב ל"ה) כי בליל יציאת מצרים היתה הלילה מאירה כיום בתקופת תמוז. וזהו ענין כלל ישראל, וכידוע כי 'ישראל' הוא בגי' 'אור והשך'.

והנה שלימות האור הוא כאשר הוא מתפשט לכל ו' קצוות העולם, וכן רמז בספ"ק ברית כהונת עולם (מאמר תרי"ג פרק ט) כי **מזרח מערב צפון דרום מעלה מטה** הוא בגי' ו' פעמים 'אור', עיי"ש. ולכן כאשר נשלמה יציאת מצרים בפרשת בשלה, נאמר **ויהי בשלה פרעה את העם** שהוא בגי' מנן ו' פעמים 'אור' ה"ל. ותבנית אלו מתחלקות לשנים, כי 'ויהי בשלה פרעה' עוסקות עם פרעה, ואילו תבנית 'את העם' מדברות על כלל ישראל. ובדרך הרמז יבואר, כי פרעה הוא מקום החושך שצריכים להאיר אותו, ולכן 'ויהי בשלה פרעה' הוא בגי' ו' פעמים החילוק בין 'השך' ל'אור' (קמ"א), ורק כאשר נוספו על זה תבנית 'את העם' הגיעו למנן ו' פעמים אור. ובעת קריעת ים סוף אכן היה אור גדול, כמו שנאמר (ד"ה ט) 'ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה', ובה נשלמה יציאת מצרים.

ב.

יציאת מצרים ושירת הים מדרגות בענין התפלה

ויהי בשלה פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים (י"ג ט).

הנה יציאת מצרים התחילה אחר שהתפללו בני ישראל על כך, כמו שנאמר (שמות ג, ג-ט) ויאמנו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שועתם אל האלקים וגו' וישמע אלקים את נאקתם וגו'. וכך גם קריעת ים סוף באה אחר שהתפללו בני ישראל אל הקב"ה, כמו שאמרו חז"ל במדרש (שמי"ר כ"א, ה) כי על זה נאמר (שמי"ר ב, ד) השמיעיני את קולך, עיי"ש. ובעת קריעת ים סוף זכו באמת למדרגה נעלית יותר בענין התפלה, והוא ענין ה'שירה' שהוא ג"כ בגי' 'תפלה', והוא עומק מיוחד בענין התפלה. ולכן אמר משה רבינו לבני ישראל (ד"ה ט) ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, ומבואר בתרגום יונתן דהיינו שיאמרו שירות ותשבחות. והיינו שאמר להם משה רבינו לשתוק מתפלה רגילה כי הם עומדים לזכות לבחי' תפלה של שירה. ובאמת אמרו כי מצרים אינה מקום תפלה, כמו שאמר משה

רבינו (ט, ט) **כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה'**, שלא היה יכול להתפלל בתוך מצרים. ולכן א' בווה"ק (ח"ב ט"ו) כי תפלתם של בני ישראל במצרים היתה בעיקר זעקה פנימית שנשמעה בעולמות העליונים, ואילו למטה בעוה"ז לא הצליחו לרחש תפלה בפיהם, עיי"ש. ולפי זה מבואר יותר, כי חלק מעצם יציאת מצרים הוא מה שנשמעה תפלה מפי כלל ישראל, כי בזה התגלה כי אין הם תחת שליטת מצרים שאינם מניחים להתפלל. וענין זה נרמז כמה שאמרו חז"ל (ברכות נ"א. ע"ד) כי יש 'נחלה בלי מצרים', כי תבנית אלו הם בגי' 'תפלה', ושמו מורה עליו שאין הוא משועבד לקלי' מצרים הרומזים על 'מצרים', אלא הוא 'בלי מצרים'. ורמז זה מורה גם על הכח שיש ליציאת מצרים, כי 'נחלה בלי' הוא בגי' 'מצה' אשר הוא הכח לצאת ממצרים, ונמצא כי 'תפלה' הוא בגי' 'מצה מצרים'. ושלימות ענין זה באה בעת השירה, שהיא תוספת עומק בענין התפלה כנ"ל, שהרי המילוי של 'שירה' (י"ו וד"ש א) הוא בגי' 'מצרים' עה"כ, הרי שכללו בה עוד פעם את 'מצרים', והרי זה מורה על הכנעה שלימה של קלי' מצרים שאינה מניחה להתפלל.

וזהו שנאמר בתחלת הפרשה ויהי בשלה פרעה את העם, אשר תבנית 'את העם' הם בגי' 'תפלה' עה"כ, ומשמך 'ולא נחם' שהוא בגי' 'מצה', ואמר עוד 'דרך ארץ' שהוא ג"כ בגי' 'תפלה', הרי כאן כמה רמזים בענין כח התפלה ושורש עניינו ביציאת מצרים, כי התפלה באה לשלימות גדולה בעת קריעת ים סוף.

והנה אילו זכינו היה משה רבינו נכנס לארץ ישראל, אשר היא שלימות גדולה יותר בענין התפלה כידוע. ועל כך היה משה רבינו מתפלל תקט"ו תפלות כמנן 'תפלה' כידוע, אלא שאמר לו הקב"ה שלא יוסיף עוד להתפלל. והנה יש מדרגה בתפלה שנקרא 'תפלה למשה' (תהלים ז, א: וז"ל קס"ח), שהוא שורש התפלה שהוא ביום ראש השנה כידוע שאז נפתח שערי התפלות לכל השנה ועל כן 'תפלה משה' בגי' 'ראש השנה', והוא בגי' ו' פעמים שם 'אלקים' שאז נמתק כל הדינים המרומזים בשם אלקים. וזה מה שנרמז כאן שנאמר 'ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים' אשר בפסוק זה נרמז ענין התפלה כנ"ל, אבל 'פלשתים' הוא בגי' 'תפלה משה', ובבחי' זו לא הנהיג הקב"ה את כלל ישראל, להורות על כך שלא זכה משה רבינו לשלימות ענין תפלה זו בחייו.

ג.

התגברות הקלי' לעומת תוקף גילוי הקדושה בקריעת ים סוף

ויאמר משה אל העם אל תיראו, התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. ה' ילחם לכם ואתם תחרישון (ד"ה ט-י).

א' בתרגום יונתן על פסוקים אלו שהיו ד' כיתות בין כלל ישראל, כת טענו שאין ברירה אלא לדרת אל הים, כת אחרת אמרו שצריכים לחזור למצרים, עוד כת באו בטענה שיש לערוך סדרי מלחמה כנגד המצרים, והכת הרביעית אמרו שלכל הפחות יעשו רעש וקולות באופן שיכלבל את המצרים. וכנגד כולם באו דברי משה רבינו, כנגד כת ראשונה אמר 'אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' כנגד כת שנייה אמר 'כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם', כנגד הכת השלישית אמר 'ה' ילחם לכם', וכנגד הכת הרביעית באו דבריו 'אתם תחרישון'. ומסיים בדבריו על הכת הרביעית, שאמר להם משה רבינו 'שתוקו והבו יקרא ותושבחתא ורוממו לאלקבון', ויש להבין למה הזכיר משה רבינו את ענין השירות ותשבחות, בקשר לזה שהיו צריכים לשתוק מן הקולות שבקשו לעשות.

אכן בדברים אלו נרמז הענין הפנימי בכל כחות אלו, אשר כל בלבולי הדעת שתפסו את כלל ישראל באותה שעה, לא היו אלא כסויים על קדושות ועניינים פנימיים שהיו צריכים להתגלות באותה שעה, וכמו שיבואר בעז"ה. ונקדים כי ענין זה הוא כלל בכל הדברים שבקדושה, אשר כל הסתר והעלם אינו בא אלא

לכסות על קדושה פנימית שנמצאת באותו זמן או מצב, כי כאשר יש אפשרות להגיע לידי איזו מדרגה בקדושה, או דוקא מתגברת הסט"א לעומת זה, ולכן מתוך הסתרה והקלי' ימולים להבין את הקדושה המסתתרת.

ובכן נפרש, כי כאשר נבקע הים לפני כלל ישראל ונבקעו כל מימות שבעולם יחד עמו (מסילתא בשלה ד), הרי זה מורה על קדושה נפלאה שזכו לה כלל ישראל באותה שעה. שהרי אבידה שנשטפה בוטשו של ים ודאי חל בה יאוש (כ"ט כא), וזה מורה על כל העניינים המכונים 'שטף מים רבים' (תהלים לב, ה) ע"י ברכות ה', שיכול לחול בהם יאוש גדול. וכאשר ניצלו כלל ישראל מן השטף מים רבים' של ים סוף, הראה הקב"ה לדעת כי אין יאוש אצל כלל ישראל, ותמיד יוכלו להחזיק את תקותם ובטחונם בהש"ת וישועתו. ומפני שהיתה השעה כשרה לגילוי זה, אשר יהיה חלק מיסוד בניינם של כלל ישראל, לכן הקדימה הקלי' ועוררה יאוש אצל הכת הראשונה, עד שבאו לומר כי יש לדרת לתוך מי הים מתוך יאוש גדול. וכנגדם אמר משה רבינו 'התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום', כי עתיד להתגלות ישועת ה' שאין לו מעצור להושיע.

עוד היה צריך להתגלות באותה שעה, ענין הגאולה הנצחית שזכו לה כלל ישראל. על גלות מצרים היתה הגלות השורשית, וכך גם גאולת מצרים היא השורש לכל הגאולות ואף לגאולה העתידה. והגאולה העתידה הרי תהיה גאולה נצחית שאין אחריה גלות (שמי"ר כג, א), והשורש לגאולה זו אף היא היתה כלולה בגאולת מצרים. והוא מה שזכו כלל ישראל בקריעת ים סוף, אשר אז יצאו ממצרים לחירות עולם, כאשר מתו כל משעבדיהם. וזה הוא יסוד מה שאסרה תורה לחזור למצרים (דברים יז, טו), כי כבר התנתקו כלל ישראל מטומאת מצרים 'ערות הארץ' בשלימות. ומפני שהיה הזמן ראוי לגילוי זה, לכן התאמצה הקלי' להביא את הכת השניה לומר שצריכים לחזור למצרים, כלומר שהגאולה ממצרים מתבטלת, ולא היתה אלא גאולה זמנית. וכנגדם עמד משה רבינו ואמר 'כי אשר ראיתם את מצרים היום, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם', כי כלל ישראל גאולים בעצם עצמותם לנצח נצחים.

ענין נוסף שעמד להתגלות בעת קריעת ים סוף, הוא כמו שאמרו בשירת הים ה' איש מלחמה, והוא כלל כל מעשי בני אדם ותחבולותיהם, ובפרט בענייני מלחמות שמשקיעים בהם כוחות רבים ומטכסיי מלחמה, אשר התגלה כי הכל הוא אך ורק מיד ה'. והיתה זאת הקדמה נחוצה לפני בואם של כלל ישראל לכבוש את ארץ ישראל ולהשתקע בה, אשר הפסוק מבחיר ואומר 'כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרעם לא הושיעה למו, כי מינך וזרועך ואור פניך כי רציתם' (תהלים מד, ד), והכוונה היא גם לכל מעשי אנוש ותחבולותיו בכלל ענייני ישוב הארץ, אשר ה' לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ולפי שהיתה צריכה להתגלות קדושה זו, התגברה הקלי' ופיתתה את הכת השלישית לבא בקשרי מלחמה כנגד מצרים, ולעמוד ולהתגבר באופן של 'כוח ועוצם ידי'. ועל כך בא משה וגילה להם כי 'ה' ילחם לכם', כי לה' המלחמה, והוא לבדו ינחמו לכבוש את ארץ ישראל ולהנחוגו בכל העניינים באור פניו.

מדרגה מיוחדת נוספת שעמדו כלל ישראל להשיג באותה שעה, הוא ענין שירת הים. כי הרי עבודת השירה אל ה' היא עבודת צבא השמים מלאכי מרומים, ובאותה שעה התחדשה המדרגה המיוחדת שיזכו כלל ישראל לשורר שירה בכל יום לפני ה', והיה זה עד כדי כך שדרשו חז"ל (שמי"ר כג, ז) כי באותו יום 'קדמו שרים אחר גונגים' (תהלים סח, טו), ששוררו כלל ישראל ורק אחר כך המלאכים, וזה הוא יסוד ענין השירה של כלל ישראל (אשר לכן מזכירים ואומרים את שירת הים בכל יום). ולפי שהיתה השעה כשרה לכן, התגברה הקלי' להביא את הכת הרביעית לומר שמוכרחים לעשות רעש וקולות לכלבל את המצרים, ובהו היו מפסידים את נעמת קול השירה לפני ה'. וכנגדם אמר משה רבינו 'אתם תחרישון', כדי שיוכי אל הקדושה של השירה, ועל כך סיים בתרגום יונתן 'והבו יקרא ותושבחתא ורוממו לאלקבון', כי זכו כלל ישראל להיות עם זו יצאתי לי תחלתי יספרו (ישעיה כג, כא), כענין שם 'ישראל' שהוא נוסף 'שיר א-ל'.

ונחני בדרך עולם: להעולם הזה יש סוף וגם תכלית

א. מי לה' אלי: הזמנה להיכנס ל'עולם הנסתר'

הזמנה מבעל המסילת ישראלים: קיים עולם שלם נסתר - עולם הנשמות, בוא והיכנס... | לעבודת ה' יש עולם שלם בפני עצמו וכל אדם מישראל יכול להיכנס שם | באותו עולם משתמשים עם חושים אחרים לחלוטין | בחינה של רוח הקודש

ב. ברא אלקים לעשות: מוכרח שיש תכלית להבריאה

מהי תכליתו של אדם?! | האם יתכן לומר שתכליתו היא שיהנה מספר שנים ואחר כך ישכב בקברו?! | אדם היה צריך להפוך העולם בחיפוש אחר תכליתו, לנסוע לכל קצוי תבל ולשאול: היודעים אתם מה התכלית? | בורא העולם גילה את תכלית הבריאה בפני שישים ריבוא מישראל עם נשיהם וטפם | התורה מחברת את ה'פאזל' של הבריאה, ומבהירה את ההשקפה הנכונה והבהירה

ג. למען ידעו דור אחרון: תפקידנו בדור של עקבתא דמשיחא להתחזק באמונה

החורבן הנורא של קהילות הקודש באירופה הוא גילוי על עקבתא דמשיחא | איך נהפכו הגרמנים הנאורים ובעלי התרבות לחיות טרף ואכזריות? | ההתרחשויות בארץ הקודש הן גם סימנים של 'עקבתא דמשיחא' | מה הפשט של חבלי משיח? | התפקיד של דור עקבתא דמשיחא: להישאר חזקים ולא להירדם בתרדמת הזמן

.א.

מי לה' אלי: הזמנה להיכנס ל'עולם הנסתר'

נקודות:

הכוונה להענין שקיים עולם נסתר בפני עצמו, עולם שהוא טמיר ונעלם לגמרי וכאשר נכנסים אל תוך אותו עולם, זוכים שהתורה והיהדות כולה מקבלת פנים אחרות לגמרי. וגם בזמנינו עולם זה מתגלה לכל צדיק וצדיק לפי ערכו, כלפי חוץ נראה שהוא מתהלך בין הבריות ועוסק בתורה ובעבודת ה' באופן פשוט, אבל האמת היא שהוא זוכה להתעלות למדרגות עליונות והוא שרוי בעולם אחר לגמרי

שהוא משיג הרגשים עליונים. כל זה מתרחש באותו 'עולם הנסתר', שאותו עולם אינו קשור כלל לעולם הגשמי. הוא עולם בפני עצמו. זהו העולם של עובדי ה'.

המסילת ישראלים מזמין להיכנס לעולם נפלא זה

רבינו בעל המסילת ישראלים כתב את ספרו בו הוא מבאר כל עניני עבודת ה', אבל עוד לפני שמתחיל פותח בהקדמה, ומהי ההקדמה? ההקדמה היא פשוט 'הזמנה'. כמו ששולחים מכתב 'הזמנה' לשמחות וכדו', כמו כן שולח לנו בעל מסילת ישראלים 'הזמנה' והוא קורא לנו להיכנס לפני ולפנים. הוא מגלה לנו שיש עולם נפלא כזה, והוא מוכיח לנו בראיות ברורות ומוצקות שאכן קיים עולם זה, והוא מזמין אותנו להיכנס לעולם הנפלא 'עולם הנסתר'! ומי שאכן יתנהג ככל הכתוב בספר, יגיע בסופו של דבר עד למדרגת רוח הקודש.

זוהי הקדמתו של בעל המסילת ישראלים, שכדי לזכות להגיע לאותו עולם נפלא, צריך ללמוד את חכמת המוסר, שהיא חכמה גדולה (כפי שנתבאר במאמר הקודם), וכלשון הפסוק (איוב כח, כח) "הן יראת ה' היא חִכְמָה" - עבודת ה' היא חכמה! וכתב על זה המס"י 'וצריך עיון גדול להשיג את החכמה הזאת ולדעת אותם באמת". וספרי המוסר מיוסדים לבאר את החכמה של "הן יראת ה' היא חכמה".

האופנים 'נגלה ונסתר'; וכפי שאומרים בתפלה "לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי". להיות ירא שמים 'בסתר' אין הכוונה להחביא את עצמו כדי שאף אחד לא יראה אותו, ולעשות את כל מעשיו בהחבא ובמסתור. אלא הכוונה להענין שמדברים כאן, שקיים עולם נסתר בפני עצמו, עולם שהוא טמיר ונעלם לגמרי וכאשר נכנסים אל תוך אותו עולם, זוכים שהתורה והיהדות כולה מקבלת פנים אחרות לגמרי.

ובאמת זה יתגלה לעין כל בימות המשיח, **אולם גם בזמנינו עולם זה מתגלה לכל צדיק וצדיק לפי ערכו ומדרגתו, כלפי חוץ נראה שהוא מתהלך בין הבריות ועוסק בתורה ובעבודת ה' באופן פשוט, אבל האמת היא שהוא זוכה להתעלות למדרגות עליונות ונשגבות והוא שרוי בעולם אחר לגמרי.**

זוכים לבחינה של רוח הקודש

בעל 'חובות הלבבות' מכנה זאת בכמה מקומות בספרו בתואר: "עולם הנסתר". הוא מגדיר את אותו העולם בהגדרה: "ראה באין עיניים וישמע באין אזניים" - כלומר שהוא רואה בלא העינים הגופניים. זוהי 'ראיה' אחרת לגמרי - כח ראיה עליון ונשגב. כאשר אדם זוכה ומשיג מדרגות עליונות באותו העולם, הוא זוכה להגיע למדרגת 'רוח הקודש'! ואם עדיין לא זכה למדרגה של 'רוח הקודש', הרי זו בחינה שאמרו חז"ל (פסחים סו): "אם אינם נביאים בני נביאים הם" - דהיינו שיש לו לפחות בחינה של רוח הקודש,

.ב.

ברא אלקים לעשות: מוכרח שיש תכלית להבריאה

דעת - הוא סובל מכל כך הרבה קשיים. יש מי שסובל מצער ועצבון, ויש מי שסובל מיצר הרע שקשה לו להתגבר עליו, ועיי"ג נגרמים לו כל מיני צרות ויסורים, יש מי שקשה לו להסתדר עם חבריו, וכדו', מאות ואלפים קשיים ונסיונות שונים בכל התחומים.

שאלה: "נו, ומהו אם כן האדם?" והתשובה היא: "האדם יש לו דעת!"

אבל מה יש לו מהדעת? הרי אנו רואים ש"יוסף דעת יוסף מקאוב" (קהלת א, ח), לאף אחת מהבריות אין כל כך הרבה קשיים כמו שיש לאדם. ואכן דוקא משום כך שיש לאדם

פלא! האדם שיש לו 'דעת' יש לו קשיים מרובים יותר משאר כל הבריות

גליון הקודם נתבאר באריכות, שכשנתבונן בבריאה וכל פרטיה, נראה אין כל הבריאה מكرוזת ואומרת שתכלית בריאתה היא האדם. כשאנו מגיעים למסקנה כזו, מתעוררת עוד

ההקדמה היא פשוט 'הזמנה'. כמו ששולחים מכתב 'הזמנה' לשמחות וכדו', כמו כן שולח לנו בעל מסילת ישרים 'הזמנה' והוא קורא לנו להיכנס לפני ולפנים. הוא מגלה לנו שיש עולם נפלא כזה, והוא מוכיח לנו בראיות ברורות שאכן קיים עולם זה

מעשה שהיה: לא רק אדם אחד יודע את תכלית הבריאה, אלא אומה שלמה יודעים את הסוד. כי הבורא עולם בכבודו ובעצמו נתגלה אליהם! זה לא איזה סיפור שהתרחש במקרה באיזה יום מסוים, אלא זה היה עם מהלך ברור עד שנתברר היטב. אומה של שני מליון אנשים התהלכו במשך ארבעים שנה במדבר, ואכלו 'לחם מן השמים', אומה שלימה זו העבירה מסורה מדור לדור, וכי ישנם הרבה פסוקים בענין זה (שמות יג, ח): "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ, (דברים ד, ט) "וְיָדָעְתָּ וְיָדָעְתָּ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים", ועוד רבות. וכן באמת נמשכה המסורה לאורך כל השנים ללא שום הפסק.

ולעומת האדם, מתהלכים להם בעולם בעלי חיים, בהמות חיות ועופות שקצים ורמשים, ואין להם שום קשיים, בעלי חיים אינם חושבים ואין להם שום דאגות. לבהמה אין יצר הרע שהיא רוצה להתגבר עליו, אין לה בושה מחברותיה, אין לה עצבון וכדו', ורק האדם כיון שיש לו דעת יש לו מכאובים.

בלי הידיעה שיש חיים נצחיים, היו נופלים למרה שחורה

הדעת ניתנה לו אם כן לחשוב על התכלית. מאחר שהאדם בניגוד לבהמה כן חושב, אז בודאי שחובתו לחשוב: מה יהיה עימי לאחר מאה ועשרים? מה התכלית מכל החיים?

לבהמה אין שום דאגת מחר ואין לה דעת לחשוב מחשבות, אבל אדם שחושב מחשבות, אילו רק יחשוב לרגע אחד מה יהיה עמו לאחר הסתלקותו מן העולם הזה - אם לא שהוא יודע שיש חיים נצחיים ועולם הבא - היה צריך ליפול לעצבות ומרה שחורה, בידיעתו שהוא מתהלך כאן בעולם למשך כמה שנים, ואחר כך יהיה כאבן שאין לה הופכין, וכך יהיה מונח לנצח נצחים...

סיפור מהאדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל

מסופר שפעם אחת קודם המלחמה נסע הגה"ק מקלויזנבורג זצ"ל ברכבת (באו), ופגש שם יהודי חפשי שאינו שומר תורה ומצוות. הלה שפץ שיחתו לפני הרבי שיש לו קשיים בענין פרנסה ובענין ילדים וכו', אמר לו הרבי: "יש לי שבילך עצה שבאמצעותה תיפטר מהר מכל הקשיים והצרות, אבל איני אומר לך העצה אלא אם תבטיח לי שלא תיעלב". כאשר הבטיח הלה אמר לו הרבי: "אתה רואה שאנו נוסעים כעת ברכבת? תקפוץ מהחלון!... הרכבת תמשיך בנסיעתה, ואתה תיפטר מכל הצרות והקשיים!".

נחרד האיש ואמר: "האיך אעשה זאת, הלא יש לי אשה וילדים, ומי ידאג להם?". השיב לו הרבי מקלויזנבורג: "אחרי שאתה מת, מה איכפת לך מה קורה עם אשתך וילדיך? הלא כבר אין לך עממם כלום. תקפוץ מחלון הרכבת, תמות, ותיפטר מכל הקשיים!".

האיש לא מיהר לעשות כדבר הרבי, אלא חזר ושאל: "ומה הרבי עושה כשיש לו קשיים? האמנם גם הרבי עושה כן?". השיב הרבי ואמר: "איני הרי אני עמל ומקבל שכר! אני רץ לחיי העולם הבא! אני נמצא כאן בעולם עבור תכלית! לי יש תורה ומצוות! אני לא ארוויח כלום אם אקפוץ מהרכבת ואמות! לי יש טעם גדול בחיים! יש לי חיים נפלאים! חיים שיש בהם תכלית גדולה וחשובה! אני חי עבור תכלית של חיים נצחיים ליהנות מזוי השכינה! אבל אתה מתהלך כאן בעולם וסופך להיות פגר מת, נו, מהיכי תיתי, אתה יכול להזדרז ולהקדים כבר מהיום להיות פגר מת!".

כששמע אותו יהודי את דבריו הבין את הדברים ומיד השיב ואמר, "אני מבטיח שמהיום ואילך אקפיד לקרוא קריאת שמע בכל יום!". ובאמת זהו רעיון פשוט שכל אדם היה צריך מעצמו לחשוב ולהעלות על הדעת.

הכל מתאים - חוץ מהתכלית של הכל!

מאחר שכבר הגענו למסקנה שתכלית

השי"ת גילה את סוד התכלית

מעשה שהיה: לא רק אדם אחד יודע את תכלית הבריאה, אלא אומה שלמה יודעים את הסוד. כי הבורא עולם בכבודו ובעצמו נתגלה אליהם! זה לא איזה סיפור שהתרחש במקרה באיזה יום מסוים, אלא זה היה עם מהלך ברור עד שנתברר היטב. אומה של שני מליון אנשים התהלכו במשך ארבעים שנה במדבר, ואכלו 'לחם מן השמים', אומה שלימה זו העבירה מסורה מדור לדור, מסורה שלא נותקה מעולם, והתורה צייתה שהמסורה הזאת תמשך ותועבר מדור לדור, כפי שישנם הרבה פסוקים בענין זה (שמות יג, ח): "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ, (דברים ד, ט) "וְיָדָעְתָּ וְיָדָעְתָּ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים", ועוד רבות. וכן באמת נמשכה המסורה לאורך כל השנים ללא שום הפסק.

גם אומות העולם מודים בדבר הזה

עד כדי כך הדברים מגיעים, שגם אומות העולם - אשר יודעים מעט מאוד אודות התורה הק', ואינם יודעים כמה חכמה יש בתורה"ק, ועד כמה התורה מסבירה ומבארת את הכל, ועד כמה התורה משפיעה על האדם, שכל מי שלומד תורה מתעלה ומתקדש, [שזהו דבר שבעצם אי אפשר להבינו בדרך הטבע, איך מתעלים בלימוד התורה? איך גדלו אנשים להיות גדולים כל כך ע"י לימוד תורה? כי ממילא מי שלומד פילוסופיה, או להבדיל אלוקות, או קבלה, היה אפשר להבין שהוא מתעלה, אבל אדם שבמשך כל ימי חייו עסק ב'שור שנגח את הפרה' והתאמץ להבין סברות ברמב"ם, איך נתעלה להיות 'חזון איש'? איך נתקדש להיות אדם גדול כל כך? איך מתעלים בלימוד התורה להיות בעל רוח הקודש? אמנם האמת היא, שזוהי עיזת על סגולת קדושת התורה, התורה היא קדושה ומאירה, והיא נפלאה מכל בחינה שהיא]. גם הם נקטו שהתורה הקדושה היא אמת. פשוט מפני שגם החיצוניות של התורה נאה כל כך, וישרה כל כך, היא מתקבלת על הדעת, והכל ברור ומוכן.

מסורה של שישים ריבוא עדים

על התורה הזאת יש לנו מסורה שקיבלנו מאבותינו שקיבלו מאבותיהם והם מאבותיהם איש מפי איש שניתנה בפני שישים ריבוא בני ישראל עם נשיהם וטפם. הם הכינו את עצמם במשך שלושת ימי הגבלה, וארבעים ותשעה ימי ספירת העומר, וזה היה מראה הוד שהשי"ת שהוא בורא העולם נתגלה לעיניהם וגילה להם את סוד תכלית הבריאה. הוא אמר להם למה ברא את העולם.

אה! כעת יש לבריא כולה הבנה, כעת יש פשט לכל העולם כולו, והבריאה מקבלת צורה חדשה. כעת כאשר מביטים על העולם, רואים שהכל באמת נפלא ומוכן ומחווה.

מה ההסבר של החסרונות הקיימים בבריאה?

אמנם עדיין קיימים כמה דברים שאינם מובנים, אנו רואים 'חסרונות' שונים בעולם. האדם חושב לעצמו: השי"ת ברא בריאה נפלאה כל כך, שיש בה כל כך הרבה חכמה ותבונה. אך אם כן למה קיימים 'חסרונות' בבריאה? לדוגמה: למה צריך אדם

כל הנבראים היא האדם, אבל מהו האדם? וכי אדם הוא כן תכלית? הלא גם האדם מתהלך בעולם כמה שנים בעולם, ואחר כך הוא מונח בקבר כאבן, וכך נשאר לעולם ועד - וכי זוהי תכלית!?

נתאר לעצמנו: אם נפנה לאדם ונאמר לו: "אתה יכול לקבל את כל ההנאות, ניתן לך לאכול ולשתות, לנוח ולישון ולהנות מכל הנאות העולם הזה. אבל דע לך שבעבור שבעים שנה, תיהפך להיות אבן שאין לה הופכין..." אם הוא בר דעת, ואפ"י אין לו רק מעט שכל, לא יינה מכל ההנאות. הרי זה ממש כמי שהיה חבוש בבית האסורים ונידון למיתה, ואמר לו שר בית הסוהר: "היום בלילה ניתן לך לאכול סעודה גדולה של מעדנים וממתקים, אבל למחרת נהרוג אותך..." וכן בכל הנאות העולם הזה, צריך אדם להרגיש טעם כמי שנותנים לו את הסעודה האחרונה קודם שהורגים אותו. אין הבדל בין אותו נידון למיתה לבין האדם שגם כן הולך לקראת זה בסוף ימיו, מלבד מה שכאן צריך לומר לו בפירוש לאן הוא הולך...

עושים ליצנות מן האדם?

ואם כן צריך להבין מה מתרחש כאן? נדמה שהחכם שברא את העולם, ברא בריאה נאה נפלאה, אך הכל פשוט הלצה טובה... הכל ליצנות גדולה... נותנים לאדם כל טוב ואח"כ הורגים אותו... וכי רצה לעשות ליצנות מהאדם שברא את הבריאה בעבורו? וכי כל החיים אינם יותר מאשר בדיחה וליצנות!?

כל בר דעת מבין מעצמו, שבודאי אין כאן ליצנות ח"ו, ובודאי יש תכלית גדולה ועליונה בבריאת האדם, ויש לו תפקיד נעלה שהוא צריך למלא ולא לשנות את תפקידו. ואם כן אין ספק שהבורא עולם היה צריך לגלות לאדם את הסוד מהי תכלית הבריאה, ולשם מה הוא נברא ומה תפקידו וחובתו בעולמו. כי הלא אין זה מסתבר שהשאיך אותו בלי הבנה. אלפי אלפים וריבי רבבות דברים בכל הבריאה מובנים היטב, הכל מוכן וברור, ורק הענין של התכלית של הבעל הבית, שהוא העיקר, אין לו הבנה? וכי זה יתכן?!

אדם היה צריך ללכת ולחפש

אפילו אם אדם לא היה יודע שקיים כלל ישראל, תורה וציאת מצרים, הוא היה צריך ללכת ולחפש בכל קצוי תבל ולשאל: "האם הבורא העולם נתגלה לאחד מהנבראים וגילה לו מהי תכלית הבריאה?". הוא היה צריך לנסוע לכל ארבע רוחות ולישא עיניו השמימה ולחפור בעומק האדמה בחיפוש אחר התכלית, ואם היה מוצא אפילו אדם אחד שהיה אומר לו: "אני יודע את התכלית! הבורא עולם גילה לי את התכלית!" היה צריך להאמין לו, כל זמן שהדברים מסתברים ומתקבלים על הדעת. מדוע שיאמין לו? מפני סיבה אחת פשוטה: מפני שבכל זאת אין לכל העולם שום הבנה!

הקדמה

הָרַי לָךְ, שֶׁלֹּחְבֵינְךָ הִתְרַאָּה צְרִירָה לְכַפֵּשׂ אוֹתָהּ פִּכְסָהּ וְלִחְפּוֹשׂ אוֹתָהּ פְּמַטְמוֹנוּם. הַדְּי אֶפּוֹא בְּמֵה שֶׁמָּלְמֵד לְנוּ מְאֻבֹּתֵינוּ וּבְמֵה שֶׁמְפָרְסֵם אֵצֶל כָּל בְּנוֹ דַּעַת הָרַךְ בְּלָל. אוֹ, הִנְמַצָּא וְזֵנוּ לְכָל שְׂאֵר חַלְקֵי הָעוֹלָם וְלַעֲזוּן הֵזָה לֹא יִהְיֶה זֵנוּ, לָמָּה לֹא יִקְבַּע הָאָדָם לִעֲצֹמוֹ עִתִּים לְפָחוֹת לְחִסְמַלְפוֹת הָזָה, אִם מְכָרָה הוּא בְּשִׁאֲרֵי זְמַנוֹ לְפָנוֹת אֵל עֵיוֹנִים אוֹ אֵל עֲסָקִים אֲחֵרִים?

לצאת לנקביו? האם לא היה עדיף שאדם לא היה צריך לצאת לנקביו? או למה בעלי חיים תוקפים וטורפים אחד את השני? הרי הם טובלים כל כך הרבה מזה? נכון, כבר נתבאר שבעלי חיים אינם סובלים בדרך כלל, אבל החיות השורצות ביערות (דזשאנגל) כן סובלות אחת מהשניה. למה זה כך? או דוגמא נוספת: אנו רואים שבמרחבי העולם קיימים מדבריות, וקשה להבין: למה שלא יהיו כל המקומות בעולם ראויים להצמיח צמחים? למה אדם צריך לעמול כל כך קשה כדי להתפרנס ולזון את עצמו?!

הפאזל של הבריאה - בתורה

אבל כשאנו פותחים את התורה, אנו מוצאים שכל סודות הבריאה מבוארים בתורה באר היטב. אם לומדים מעט תורה עם ביאוריהם של חכמינו ז"ל הכל מתבאר באור בהיר ומוכן. ההסבר הוא: שאדם הראשון נכשל וחטא: לפני חטא אדם הראשון, כל העולם כולו היה גן עדן אחד גדול; כמו שנאמר (בראשית ב, טו): "וַיְנַחֲהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשָׁמְרָהּ". וכיון שחטא אדם הראשון נגזרה הגזירה של "בְּזַעַת אֶפְרַיִם תֹּאכַל לֶחֶם" (בראשית ג ט), וכמו"כ מגלים לנו חז"ל הקדושים, שכל הענין של פסולת שיש בתוך האוכל, הכל תוצאה של חטא אדם הראשון, וקודם החטא לא היה פסולת באוכל, ולאחר החטא הוטלה זוהמה במאכלים ונעשים מזוהמים, שבכל מאכל יש פסולת שצריך אדם

פרק א'

וְאִם תִּעְמַיֵּק עוֹד בְּעֵינֵינוּ תִּרְאֶה פִּי הָעוֹלָם נִבְרָא לְשֵׁמוֹשׁ הָאָדָם, אֲמַנָּם הִנֵּה הוּא עוֹמֵד בְּשִׁקּוֹל גְּדוֹל, פִּי אִם הָאָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הָעוֹלָם וּמִתְרַחֵק מִבּוֹרְאוֹ, הִנֵּה הוּא מִתְקַלְקַל וּמְקַלְקַל הָעוֹלָם עִמּוֹ, וְאִם הוּא שׁוֹלֵט בְּעַצְמוֹ וְנִדְבֶק בְּבוֹרְאוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׂ מִן הָעוֹלָם רַק לְהִיּוֹת לוֹ לְסִיּוּעַ לְעַבְדוֹ בּוֹרְאוֹ, הוּא מִתְעַלֶּה וְהָעוֹלָם עֲצָמוֹ מִתְעַלֶּה עִמּוֹ

להוציא. ואמנם במשך ארבעים שנה שהיו אבותינו במדבר, אכלו את המן שהיה לחם אבירים זן, והיה כולו נבלע באיברייהם, ולא היה בו שום פסולת ומותרות.

וכן גילו לנו חז"ל (עי' במלכים בראשית ט, ב) שהמציאות שחיות טורפות אחת את השנייה, אירע בדור המבול, וקודם דור המבול לא היו החיות טורפות כלל, ונמצא שהכל תוצאה מחטאי דור המבול. ונמצא שהחסרונות הקיימים בבריאה הם תוצאה מהחטאים והפגמים שגם האדם בבריאה גם מציאותם של מדבריות און איילני סרק - היא תוצאה נובעת מהחטאים; ואכן לעתיד לבוא כשיהיה התיקון השלום, אז גם המדבריות ואילני סרק עתידין לגדל פירות.

התורה מבארת ומסבירה את כל חסרונות הבריאה בהסבר נפלא ומוכן. חסרון זה הוא תוצאה מחטא אדם הראשון, וחסרון זה תוצאה מחטא דור המבול וכו'. כל העולם מסודר בסדר נכון ונפלא, וכשלומו מעט תורה, מגלים את

הסדר של הבריאה, ומבינים מה אירע בחטא עץ הדעת, ומה אירע אחר כך בדור המבול, ומה נגרם אח"כ בדור הפלגה, וכן הלאה כל ההשתלשלות. כל הבריאה כולה מקבלת הסבר מובן וברור במהלך נאה ונפלא. יש 'התחלה' ויש 'סוף', יש בעל הבית והכל מתאים עם התכלית הנרצית. ויש לציין שעל אף כל החסרונות, החסרונות בטלים כאלפי אלפים כלפי שלימות הטוב שבעולם.

השקפה נכונה ואמיתית על דורנו

אם זוכים להשיג הסתכלות כזאת על הבריאה, ניתן להמשיך ולהבין את ההסטוריה של כלל ישראל. וניתן גם להבין את דורנו זה. ומקבלים 'מבט של גדלות' על דורנו, וניתן להבין מעט מה השי"ת רוצה מאתנו בדור הזה, מה הם הנסיגונות שלנו, ואיך ניתן להבין את התפקיד של בני דורנו, ומתוך כך יכול כל אדם להבין 'מה חובתו בעולמו'.

האמת היא, שניתן להרחיב ולהעמיק בעניינים אלו ללא גבול. וכל מה שנתבאר הוא רק 'אפס קצהו' ממה שיש לבאר בעניינים אלו. אך היסוד בזה הוא, שיש צורך ונחיצות גדולה לחשוב ולהתבונן בדברי חז"ל בסוגיות אלו. צריך ללמוד את החכמה הזאת, "החכמה של עבודת ה'" - והלימוד צריך להיות בעיקר בספה"ק המיוסדות על פנימיות התורה - ומתוך כך זוכים לבנות השקפה ברורה המיוסדת על דברי חז"ל הקדושים.

למען ידעו דור אחרון: תפקידנו בדור של עקבתא דמשיחא להתחזק באמונה

ג.

דורנו הוא דור 'עקבתא דמשיחא'

אין ספק, שדורנו הוא דור של 'עקבתא דמשיחא'. אין בזה גדר מפורש כמה יכולה להימשך תקופת עקבתא דמשיחא, יתכן שמדובר בזמן קצר ויתכן זמן ארוך - הכל תלוי כפי מה שבני הדור יעמדו בנסיון; וכפי שאחז"ל (סנהדרין זא:) "בעוונותינו שרבו יצאו מה שיצאו". משיח כבר היה צריך לבוא לפני זמן רב, אבל לדאבון לב מפני עוונותינו כי רבו, עדיין לא נשלם התיקון. וידוע שהאר"י הק' אמר שבדורו כבר התחילה תקופת 'עקבתא דמשיחא'. ואין כאן המקום להרחיב בהסבר אודות כל השתלשלות מזמן האר"י הק' ועד זמנינו.

הקשר של חורבן אירופה ל'חבלי משיח'

דבר אחד ברור ללא שום ספק: חז"ל מדברים אודות 'חבלי משיח'. ומה שהתרחש בחורבן אירופה, בודאי קשור ל'חבלי משיח' - אולי זהו גופא חבלי משיח, ואולי רק יש לזה שייכות עם חבלי משיח - אבל בודאי יש לזה איזה שהוא קשר עם הענין של 'חבלי משיח'.

כי באמת המלחמה הזאת משוללת כל הסבר והגיגון: איך יתכן שבעולם מפותח ומשוכלל כזה היה יכול להתרחש דבר כזה? אם זה היה דבר טוב - היינו יכולים לומר על זה שזהו סיפור 'נס' עוד יותר מסיפור יציאת מצרים... על כל פנים היה זה נס נפלא. אבל היות שלדאבון לב התרחשה כאן צרה איזמה ונוראה, אי אפשר

לכנות את המלחמה בתואר 'נס'. אבל אין ספק שרואים כאן השגחה עליונה.

איך נהפכו הגרמנים הנאורים ובעלי התרבות לחיות טרף?!

גרמניה אינה בכלל עולם של פראים ובני חוסר תרבות כמו האומות באפריקה וכדומה. האומה הגרמנית היתה אומה מפותחת ומשוכללת, אומה של בעלי דעת ובעלי כשרון. ויתר על כך, גרמניה היתה ערש ה'תרבות' (ציוויליזאציע), ומשם באו כל האנושיים וה'תרבותיים' ו'עדיניים הנפש'. כל אלו שהתעסקו עם הגרמנים ידעו זאת. זקני ע"ה היה רגיל לעסוק עמם במסחר לפני המלחמה, ופעמים רבות אמר: "הם היו אנשים עדינים במיוחד! היה תענוג לסחור עמם! לדיבור שיצא מפיו של 'עקע-דייטש' היתה נאמנות חזקה!". כשהתעסקו עם שאר האומות באירופה, כגון הפולנים וכדומה, ידעו שאינם עומדים בדיבורם, ושהם מסלפים ומשקרים... אבל לגבי הגרמנים ידעו כולם, שהיעקע עומד בדיבור!;

הנדיבות, האנושיות והידידות של הגרמנים היתה מיוחדת במינה. אם פנית לגרמני לשאול אותו "מה השעה?" הוא היה משיב בנשיאות פנים, הוא היה משיב לך שלום ומשיב לך בהדרת כבוד. או אם היית שואל גרמני: "איך מגיעים למקום פלוני?" הוא לא היה משיב סתם, אלא היה מסביר היטב ומראה לך את

הדרך. זאת היתה אומה מחונכת למופת, בני תרבות בצורה מיוחדת.

החכמים הגדולים ביותר ב'חכמות חיצוניות' באו מ'ברלין'. כל היהודים שרח"ל רצו להיות 'מפותחים' וכל האפיקורסים נעשו כן מפני שהם רצו להידמות לברלין. 'ברלין' היתה כמו להבדיל 'ירושלים' של צד הקדושה, ה'לעומת זה' של ירושלים מהסטרא אחרא - היתה ברלין.

ודוקא מהאומה המחונכת והתרבותית הזאת יצאו חיות טרף אכזריות! אפילו נבוכדנצר הרשע לא חלם להיות חיה אכזרית כפי שהם היו... מי שהיה שם או מי ששמע מיהודים שסבלו מרשעותם ואכזריותם של הגרמנים הארורים, לא מסוגל להאמין. הרי הדברים אינם מתקבלים על הדעת. המחורבן שעשו היה נורא ואיום, לא חמלו לא על נער ולא על זקן, עולל ויונק, אי אפשר לתאר ולצייר את מה שהיה שם. מה קרה כאן? הם שהיו אומה תרבותית כל כך - איך נהפכו לחיות פרא אכזריות? איך אירע כזאת?

אחת מהשתיים: או עומדים בנסיונות עקבתא דמשיחא או באים חבלי משיח רח"ל

התשובה הכואבת: המשמעות של 'עקבתא דמשיחא' היא נסיונות באמונה. השי"ת הרי בחר בנו, וא"כ אנחנו העם הנבחר, ותפקידנו הוא לעמוד בנסיונות. בדור שקודם המלחמה, היו נסיונות קשים מאוד באמונה, ואין כאן המקום להרחיב ולהסביר עד כמה גדולים היו

נקודות:

התורה מבארת ומסבירה את כל חסרונות הבריאה בהסבר נפלא ומוכן. חסרון זה הוא תוצאה מחטא אדם הראשון, וחסרון זה תוצאה מחטא דור המבול וכו'. כל העולם מסודר בסדר נכון ונפלא, וכשלומו מעט תורה, מגלים את הסדר של הבריאה, ומבינים מה אירע בחטא עץ הדעת, ומה אירע אחר כך בדור המבול, וכן הלאה כל ההשתלשלות

צריך לדעת שבקבתא דמשיחא יש הרבה נסיונות. ועיקר הנסיון הוא: שצריך לעמוד בתקיפות! להתחזק ביסודות המסורים לנו! לא לחשוב שהיום לא נדרש מאתנו כלום, העולם שרוי בתרדמה ולא דורשים מאתנו היום כלום. אין כאן המקום להאריך בפרטים מה נדרש מאתנו לעשות בזמן הזה, אבל זה ברור שיש לנו תפקיד גדול המוטל עלינו והוא לקרב את הגאולה ולהביא את "ימות המשיח"

<<< המשך בעמוד הבא

הנסיגות באותו הדור. אבל הנסיגות היו קשים ומרים, וגם הכשלונות היו נוראים עד למאוד. כמעט לא היתה משפחה שלא היו בה חללים שנכשלו ונפלו, עד ש"אין בית אשר אין שם מת", והמדובר אפי' אודות המשפחות הטובות והנאות ביותר, ממשפחות גדולי האדמור"ם והרבנים עד לפשוטי עם. וזאת מלבד חלקים גדולים של כלל ישראל ערים ומדינות שנתרדו ונתקו ממסורת ישראל רח"ל. זוהי התשובה הכואבת אך אירע כזאת.

אנו רואים שיש כאן איזה חשבון: או שעומדים בנסיגות של עקבתא דמשיחא, ואם חלילה לא, אזי באים 'חבלי משיח' רח"ל. זהו החשבון.

ההתרחשויות בארץ הקודש ר"ל הן גם סימנים של 'עקבתא דמשיחא'

בזמנים הללו יש בארץ ישראל התרחשויות שונות, אין לנו כלים לדעת ולהבין את סיבת כל ההתרחשויות, וזה בודאי לא תפקידנו. אבל דבר אחד ברור, שאם מדברים אודות ארץ ישראל, יש לזה בודאי איזה שהוא קשר עם 'עקבתא דמשיחא'. לאורך כל שנות הגלות עדיין לא היה ישוב גדול כזה של יהודים בארץ ישראל כפי שקיים היום! מעולם לא היה כל כך הרבה מקומות התורה בארץ ישראל כפי שקיים היום! ולאידך גיסא מעולם לא היה קיבוץ גדול כל כך בארץ ישראל השרוים בסכנה גדולה ואיומה כבזמנינו!

זה לא דבר חדש שהתחיל היום! כך הוא המצב במשך של קרוב לשמונים שנים האחרונות. היהודים יושבי ארץ הקודש, שרוים בסכנה גדולה ותמידית, הם מוקפים במליוני שונאים צמאי דם, שעומדים עלינו לכלותינו, ובגודל שנאתם רוצים להשמיד להרוג ולאבד את כל ישראל רח"ל. זה לא דבר פשוט כלל וכלל, וזה ברור לכל בר דעת, שמשוה מתרחש כאן!

עיקר הנסיון: לא ליפול לתרדמה! יש כאן עולם חי!

היוצא מדברינו, צריך לדעת שבעקבתא דמשיחא יש הרבה נסיגות. ועיקר הנסיון הוא: **שצריך לעמוד בתקיפות! להתחזק ביסודות המסורים לנו! לא לחשוב שהיום לא נדרש מאתנו כלום, העולם שרוי בתרדמה ולא דורשים מאתנו היום כלום.** אין כאן המקום להאריך בפרטים מה נדרש מאתנו לעשות בזמן הזה, אבל זה ברור שיש לנו תפקיד גדול המוטל עלינו והוא לקרב את הגאולה ולהביא את 'ימות המשיח'. נדרש מאתנו להיות ה'מכה בפטיש' האחרון להביא את 'ימות המשיח', ולשם כך נדרש עבודת ה' באופן נעלה ביותר.

צריך להתעורר ואי אפשר להירדם בתרדמת הזמן. חובתינו לזכור שיש כאן עולם חי, קיימת מלחמה אדירה בין כוחות הקדושה לבין כוחות הס"א. וכפי כמה שמוספים בעבודת ה' ובעסק התורה, כך מקרבים את 'ימות המשיח'.

יעזור השי"ת שנזכה לביאת המשיח ברחמים במהרה בימינו אמן.

מלוח מלכה בקרית יואל מוצ"ש וארא תשפ"א

זי"ע - התחיל לעשות אותי לבעל תשובה, ולא גמר את זה. מבקש אני ממכם, אתם הרי הינכם בנו, תגמרו נא זאת). - וכמה יש להפליא דבר זה, שלא היה להרה"ק מצאנו דאגה אחרת, רק שצריך הוא לחזור בתשובה, ולכן טרח ונסע לגמור שידוך בדזיקוב - ענה לו הר"א: 'ווען האט איר צייט תשובה צו טוהן? איר האט דאך נישט קיין צייט תשובה צו טוהן' (מתי יש לכם זמן לעשות תשובה? הרי אין לכם זמן לעשות תשובה), ופרט הר"א את סדר יומו של הרה"ק מצאנו: 'דא גייט מען אין מקוה, דא שרייבט מען תשובות, דא עסט מען מיט'ן עולם, דא דארף מען דאווענען' (כאן הולכים אל המקוה, כאן עוסקים בכתיבת תשובות, כאן עורכים סעודות עם הציבור, וכאן מתפללים), ואם כן מתי יש לו זמן לעשות תשובה... ענה הרה"ק מצאנו: 'דער מחותן מאכט זיך ווערטלעך, איך מיין עס ערנסט' (המחותן עושה לו מילתא דבדיחותא, ואני מתכוין לך ברצינות). והמשיך ואמר 'תאוות רעות מתגברות בכל יום' וכו' וכך אמר על עצמו במרירות כמה לשונות של שפלות ופחיתות.

ענה הר"א ואמר: 'אויב ערנסט, וועלן מיר ענטפערן ערנסט!' (אם ברצינות, נענה ברצינות). ובכן אמר לו: 'וואס האט איר אין זין נָאָר זיך? איר מיט'ן קאמינקער רב האט'ס אין זין נָאָר זיך. איך זאג ענק: עט'ס זענט שוין גענוג גוט! אידן דארפן האבן אזוי פוהל ישועות! אידן דארפן געהאלפן ווערן מיט ישועות! מ'דארף אין זינען האבן מער העלפן אידן מיט ישועות! נישט אזוי פוהל זיך אין זינען האבן, איך זאג ענק עט'ס זענט שוין גענוג גוט!' (מה אתם מכוונים רק על עצמכם? אתם והרב מקאמינקא מכוונים רק על עצמכם. אני אומר לכם: אתם כבר מספיק טובים! יהודים צריכים כל כך הרבה ישועות! יהודים צריכים להיושע בישועות! צריכים להתעסק יותר בלעזור יהודים עם ישועות! ולא כל כך הרבה להתעסק עם עצמכם, אני אומר לכם אתם כבר מספיק טובים!), זי היתה ה'תשובה' שתבע הר"א מאת הרה"ק מצאנו.

וענין זה הוא דבר עמוק, שהר"א אמר אל הרה"ק מצאנו שצריך הוא לדעת שהוא כבר צדיק (ולכן הוא יכול לפעול ישועות לכלל ישראל). והוא לפי שחלק גדול מן העבודה הוא, שבסוף העבודה ידע הצדיק שהוא כבר צדיק, וזה הוא תיקונו ותשובתו, מה שהוא יודע שהוא צדיק, ואכמ"ל.

פעם אחת שידך הרה"ק מצאנו זי"ע את אחד מבניו הק' עם איזה 'בעל הבית' שהיה דר בעיר רחוקה מצאנו, ורצה הרה"ק מצאנו להיפגש עם המחותן בעיר הנמצאת באמצע הדרך ביניהם, ושם לגמור השידוך. ואמר כי כיון שהעיר 'דזיקוב' נמצאת ממש באמצע הדרך, בכך יסעו לדזיקוב ובה יגמרו את השידוך. והנה בדרך כלל היה מנהג העולם בשידוכים הנעשים בין מחותנים שאינם דרים בעיר אחת, אשר אם היו שני המחותנים שוים במעלה - שני אדמו"רים ורבנים או שני 'בעלי בתים', אז היו נפגשים המחותנים בעיר הנמצאת באמצע הדרך שבין שני הערים. אבל כאשר 'בעל הבית' היה משתדך עם רבי, היה המחותן הבעה"ב בא אל עירו של הרבי בכדי לכבדו, ושם היו גומרים את השידוך. ולכן היה דבר זה לפלא, מה לו להרה"ק מצאנו לנסוע לגמור את השידוך בעיר דזיקוב, והרי המחותן בוודאי היה מוכן לבוא לעיר צאנו ולגמור שם השידוך.

אכן כאשר הגיע הרה"ק מצאנו לדזיקוב, פנה ונכנס אל רב העיר ומחותנו הרה"ק הרבי ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע. וקידם אותו הר"א וקיבלו בכבוד רב: 'שלום עליכם מחותן, זעצט איך מחותן' (התיישבו נא מחותן). התיישב הרה"ק מצאנו, ופנה אל הר"א ואמר: 'וואס מיינט דער מחותן? מיין נייע מחותן איז געווען קראנק צו קומען קיין צאנו, אז מ'האט זיך געדארפט טרעפן עפעס אינדערמיטן??' (מה סובר המחותן, המחותן - של עכשיו, הבעה"ב - היה חולה מכדי לבוא לצאנו, שהיינו צריכים להיפגש באיזה מקום באמצע?). ענה לו הר"א: 'איך האב מיר טאקע געוואונדערט, וואס איז דאס? עפעס צוויי גלייכע מחותנים?' (אכן תמהתי על כך, מה זאת? וכי בשני מחותנים שוים עוסקים כאן?) ומה זאת שבא לגמור את השידוך בדזיקוב. אמר הרה"ק מצאנו: 'אה, איך האב מיר געוואלט טרעפן מיט'ן מחותן' (אה, עשיתי זאת כי רציתי להיפגש עם המחותן - הר"א).

ביאר הרה"ק מצאנו את כוונתו ואמר: 'אייער טאטע האט מיר אנגעהויבן צו מאכן פאר א בעל תשובה, ער האט עס נישט גומר געווען. בעט איך אייך, איר זענט זיין זוהן, זייט עס גומר' (אביכם - הרה"ק מראפשיץ

כל המזכה את הרבים אין חסא בא על ידו:

פרנס

\$1,200

השבוע

זכות

\$500

הדפסה

זכות

\$180

הפצה

איר קענט איבערנעבן אייער נדבה 24 שעה אויפ'ן אויטאמאטישן סיסטעם

347.662.3229

קנדה: 778.200.8085 ארה"ק: 0765993813 ענגלאנד: 01293222207

אדער רופט די פאלגנדע נומער, ווי אויך פאר גרעסערע זכותים: 347.628.6055

די לעצטע וואך צום קאמפיון: מיר דארפן אייער הילף!

מגבית גליוני דעהו • וארא • כא • בשלח • לזכות את הרבים